

Folclorul pe litoral

Numeroase ansambluri folclorice din regiunile Bacău, Banat, Brașov, Cluj, Crișana, Hunedoara, Iași, Ploiești și Suceava își desfășoară programele pe scenele din stațiunile balneare de pe litoralul românesc al Mării Negre. Soli ai sutelor de mii de artiști amatori de la orașe și sate, rapsozi ai cîntecului bătrînesc și ai înnoitoarelor vremuri de azi, tineri dansatori și cîntăreți prezintă, în fața vilegiaturiştilor străini și români cele mai frumoase cîntece și dansuri românești, spectacole excelente legate de obiceiurile noastre folclorice. Frumosul port românesc din diferite părți ale țării încintă ochii, este admirat de toți.

La teatrul Ovidiu de la Mamaia, în seara zilei de 30 iulie, am fost la spectacolul artiștilor amatori din comunele Marga și Obreja, regiunea Banat. Ei au adus în scenă tradiționale obiceiuri „Măsuratul oilor” și „Nunta”.

În primăvară, în satele de munte din ținuturile Caransebeșului are loc o sărbătoare folclorică străveche, care constituie un bogat mîunchi de cîntece și jocuri populare. În „Nunta”, și mîunchiate, de asemenea, o seamă de obiceiuri, jocurile lente ale fetelor și dansurile viforoase ale băieților. Toate așa cum se petrec în viață, fără adăugiri și stilizări exagerate. Acestea au constituit, de altfel, calitățile cele mai de seamă ale spectacolului, care a stîrnit furtunoase aplauze din partea spectatorilor care umpleau sala pînă la refuz.

„Ansamblul e minunat! Costumele sînt superbe”, spunea un vilegiaturist care de cîțiva ani vine în fiecare vară la Mamaia. „Bravo români!” a strigat altul. Toți aplaudau furtunos... Numai unul din banca întii stătea liniștit, fiind preocupat să înregistreze cîntecele pe bandă de magnetofon. Era un folclorist străin, care ne-a declarat că jocul bănăjenilor îl interesează foarte mult.

Înainte de începerea spectacolului, în culise, tînăra Aurelia Jampon tremura de emoție. Acolo, în Marga, cîntase de multe ori în fața consăteților ei și fusese aplaudată. Aici, însă, avea un public deosebit. Cîntecul ei va place oare tot ca acasă-n Banat? Tot așa de emoționat era și consătețeanul ei Ion Grozav, deși cu cîțiva ani în urmă, cîntase la festivalul de la Varșovia, unde primise titlul de laureat! Ion Toader, Nicolae Popovici și Floare Țifoni, membri ai cooperativei agricole de producție, erau de-a dreptul îngrijorați. O ușoară înfiorare simțeau Trandafir Temeș, directorul căminului cultural, Dumitru Jampon și C. Simion, profesori. Au muncit pentru pregătirea ansamblului; au dat multe spectacole în satele din Banat, dar la Mamaia, în fața unui public așa de exigent, e altceva!...

Emoția lor era îndreptățită, mai ales că unii „specialiști” de la ei din regiune aduseseră obiecții. Ba că jocul nu e destul de tumultos, ba că melodiile populare sînt așa și pe dincolo.

Dar spectatorii, cu adevărat exigenți, le-au alungat emoțiile cu aplauze furtunoase. Spectacolul artiștilor amatori din comunele Marga și Obreja a fost cu adevărat „un spectacol de tinerețe triumfătoare”.

ȘERBAN NEDELCU

„Sus e cerul de pămînt,
Fete ca la noi nu sînt...”

(Ansamblul folcloric din Banat pe scena de la Mamaia)
Foto: V. BIRCA

În
acest
număr

OFENSIVA ÎMPOTRIVA OBIȘNUINȚEI
de V. Toso (pag. a 2-a)

COOPERARE ȘI ÎNTRAJUTORARE
de Ioan Iuga (pag. a 3-a)

CETAȚILE DEVEI
de Aurel Crișan (pag. a 6-a)

DREPT LA ȚINTĂ în regiunea DOBRUGEA
(pag. a 8-a)

Cine-i mai dulce... ?

Consiliul de conducere
al căminului cultural

NU MUNCA DE UNUL SINGUR!

Consiliile de conducere ale căminelor culturale le revin sarcini deosebit de importante în asigurarea unei vieți culturale bogate, variate, ancorate în miezul problemelor specifice fiecărei comune. Membrii consiliului sint chemați să aducă o contribuție reală, eficientă, la organizarea întregii activități culturale, la ridicarea nivelului calitativ al manifestărilor găzduite de cămin. Consiliul de conducere trebuie să fie — așa cum spunea un activist cultural — un fel de laborator al vieții culturale a satului nostru.

Deplasându-ne, de curind, în raionul Sibiu și interesându-ne de activitatea consiliilor de conducere ale căminelor culturale, am întâlnit doar câteva asemenea „laboratoare” în comunele Tâlmaci, Slimnic, Avrig, Cristian și Șura Mare.

— „Nu există acțiune culturală — ne mărturisește tov. **Toma Tirșa**, directorul căminului din Tâlmaci — pe care să n-o discutăm, să n-o pregătim cu minuțiozitate în cadrul consiliului de conducere. Facem acest lucru atît cu prilejul întocmirii planurilor de muncă, cît și pe parcurs. Aș putea spune, fără să exagerez cu ceva, că fiecare membru al consiliului își are partea lui de contribuție la reușita manifestărilor culturale-artistice pe care le organizăm”.

Tovarășa **Ana Zavatin**, responsabilă comisiei de femei, face parte, de cîtiva ani, din consiliul de conducere al căminului din Tâlmaci. Mereu activă, mobilizînd sătențele să participe cît mai intens la viața culturală, Ana Zavatin a sprijinit căminul în dezbaterile celor mai importante probleme izvorîte din realitatea comunei. Din inițiativa ei s-au organizat cîteva manifestări interesante pe probleme de familie, de educație, întâlniri între tinerele fete și femeile mai vîrstnice. Tot ea a avut inițiativa organizării unei expoziții de artă populară și a unei serbări cîmpenești.

Spațiul nu ne îngăduie să vorbim despre toți cei 11 membri ai consiliului de conducere al căminului din Tâlmaci. Trebuie să subliniem însă că, fiecare, în mai mare sau mai mică măsură, contribuie la îmbogățirea permanentă a conținutului acțiunilor culturale-

artistice, la desfășurarea unei munci colective, creatoare.

Ce se întîmplă cînd directorul de cămin cultural lucrează de unul singur, cînd subapreciază sprijinul pe care-l poate avea din partea membrilor consiliului de conducere, este lesne de înțeles. Să ne referim, bunăoară, la activitatea căminului cultural din Tilișca pentru a dezvălui efectele unei asemenea munci sectare, formale. Directorul căminului cultural de aici, tov. **Dumitru Ciorogaru**, nu știe nici măcar cine face parte din consiliul de conducere. Așa stînd lucrurile nici vorbă nu poate fi de prezența acestui for în organizarea și sprijinirea vieții culturale a comunei. Rezultatul: o activitate necorespunzătoare, întîmplătoare. În ultima vreme, s-au ținut doar cîteva conferințe și acestea în fața unui auditoriu venit să vizioneze emisiunile pentru sate transmise la televizor. De aceste acțiuni, membrii consiliului n-au știut nimic. N-au fost consultați, n-au fost antrenați să-și aducă contribuția la inițierea unor acțiuni care să satisfacă cerințele sătenilor.

Tov. **Constantin Dumitrescu**, directorul Casei raionale de cultură din Sibiu, referindu-se la rolul pe care-l are directorul căminului în activizarea consiliilor de conducere, spune: „Oricîtă putere de muncă, oricîtă experiență și pricepere ar avea, un director de cămin nu poate realiza mare lucru dacă muncește de unul singur. Experiența ne demonstrează că numai munca colectivă este în măsură să asigure continuitate, conținut bogat, varietate și prospejime activității culturale”.

Or, tocmai de acest lucru, îndeobște cunoscut, nu ține seama tov. Dumitru Ciorogaru. În loc să stimuleze munca colectivă, se mulțumește să improvizeze, din cînd în cînd, cîte o așa-zisă manifestare culturală, să facă singur planurile de muncă și tot singur să analizeze „activitatea” culturală desfășurată.

Nu-i mai puțin adevărat că și membrii consiliului au o mare vină pentru că, imediat după ce au fost aleși, au și uitat de sarcinile ce le revin în această calitate. Tăcerea directorului de cămin i-a molipsit și pe dinșii și, de la alege-re și pînă în prezent n-au schițat nici cel mai firav gest de sprijinire a activității culturale.

Pasivitatea și lipsa de răspundere caracterizează deopotrivă și pe directorul căminului și pe membrii consiliului de conducere.

La Săliște, am întâlnit o situație asemănătoare. Tov. **Mihai Ilinca** n-a putut să ne spună prea multe lucruri despre munca consiliului de conducere întrucît, în toată această perioadă, s-au ținut doar două ședințe în cadrul cărora s-au discutat probleme legate de cercurile de citit și de construcția noului cămin. Fără îndoială că și aceste aspecte își au importanța lor în ansamblul vieții culturale din Săliște, însă mai sint sumedenie de probleme care trebuia discutate și rezolvate. Tov. Mihai Ilinca susține „că este foarte greu pentru că membrii consiliului nu prea vin la ședințe și dau dovadă de indiferență cînd sint chemați să sprijine organizarea unor manifestări culturale”.

În parte are dreptate și directorul căminului cultural. În consiliul de conducere au fost

aleși și tovarăși care sint foarte ocupați și care, prin natura muncii lor, nu au răgazul să se ocupe, să sprijine îndeaproape activitatea culturală.

În legătură cu această problemă tov. **M. Bucur**, secretarul comitetului raional pentru cultură și artă, a adus în discuție și faptul că în unele consilii de conducere au fost aleși oameni care n-au nici o pasiune pentru activitatea culturală dar care, în schimb, pot da o mîină de ajutor atunci cînd e vorba de procurarea lemnului sau a altor materiale. Și se referea la un caz (comuna n-a vrut s-o numească) cînd în consiliul de conducere a fost ales un... brigadier silvic.

Din discuția pe care am avut-o cu tov. Bucur a reieșit că, în raionul Sibiu, a existat bunul obicei ca, periodic, să se organizeze schimburi de experiență între consiliile de conducere ale căminelor.

— Este adevărat că, în ultima vreme, și noi am neglijat

activitatea consiliilor de conducere — ne spunea tov. Bucur. Asta se vede și din realitatea de pe teren. Ne propunem ca, în cea mai scurtă vreme, să analizăm munca cîtorva consilii, analiză care să fie urmată de schimburi de experiență. De asemenea, vom pregăti cu mai mult simț de răspundere viitoarele alegeri ale consiliilor care vor avea loc în toamna aceasta, în așa fel încît în cadrul lor să activeze tovarăși cu pasiune și cu experiență în munca culturală”.

Comitetul raional pentru cultură și artă Sibiu, cașa raională de cultură, trebuie să se preocupe îndeaproape de activitatea consiliilor de conducere, să popularizeze experiența bună, să înlăture cu mai multă operativitate deficiențele ce se ivesc, să facă totul pentru ca, în fiecare comună, consiliul să se transforme cu adevărat într-un laborator al vieții culturale.

OVIDIU MARALOIU

OPINII

OFENSIVA ÎMPOTRIVA OBIȘNUINȚEI

Obișnuința e o stare omenească des întîlnită și ea cuprinde deopotrivă sufletul și trupul. Obișnuința, luată în înțele desigur negativ, e ca o boală veche, ca reumatismul să zicem: s-a incubat în oase și-l porți multă vreme (și-l porți fiindcă te supără numai cînd e nor). Obișnuința e, la urma urmei, o chestiune de mentalitate. După paravanul ei se ascund comoditatea, lenea de gîndire, inactivitatea fizică și spirituală, lipsa inițiativei.

Din păcate ea se semnaleză adesea și-n sentimentele omenești.

— O mai iubești? — întreb pe cineva care, la un an de la căsătorie, a început să dea vîdite semne de plictiseală față de femeie.

— Cum să-ți spun... acum e așa... un fel de obișnuință. Vasăzică, pasiunea curată și puternică de la început, care înfrumuseța zilele omului, a devenit obișnuință. În cuvîntul acesta găsea el salvarea lipsei de trăinicie și consistență a unui sentiment omeneesc, cu care înșelase și se înșelase.

Ofensiva împotriva obișnuinței este, în actele vieții zilnice, curajul de a birui inerția. De fapt mersul înainte este rezultatul autodepășirii, urcușul neobosit și necurmat, pe trepte noi. Se spune că folosim în mod obișnuit doar o parte

Carnet cultural clujean

La Casa regională a creației populare din Cluj a luat ființă, de curind, un studio de teatru. Prima piesă aflată într-un stadiu avansat de pregătire, Soseca disează de Tudor Mușatescu, cuprinde în distribuție actori profesioniști și amatori. Mai mulți actori de la Teatrul național din Cluj, pensionați de curind, s-au oferit să joace în piesele care se vor prezenta în cadrul studioului, să contribuie astfel la ridicarea nivelului artistic al mișcării teatrale de amatori din orașul și regiunea Cluj. Actorii cunoscuți ca Maria Cupcea, Magda Tilvan

(artiste emerite), Nicolae Bota, Ion Firișanu și alții și-au început deja activitatea la studio. Faptul că în piesele ce se vor prezenta participă alături de actori profesioniști și actori amatori, fără ca aceștia din urmă să-și întrerupă activitatea în formațiile respective, va duce fără îndoială la îmbunătățirea artei interpretative a echipelor de teatru din rîndurile cărora au fost recrutați.

Studioul dramatic are în vedere și ridicarea activității teatrale din raioanele și satele regiunii. În acest scop s-au prevăzut deplasări cu spectacole la casele de cultură și căminele culturale la care vor fi invitați instructori și actori ai formațiilor de teatru. După prezentarea spectacolelor se vor purta discuții pe marginea regiei și a interpretării.

Filmul Dacia care a rulat în această vară la sate a cunoscut o afluență mare de spectatori nu numai în fața ecranului ci și la acțiunile organizate pe marginea lui. La concursurile Cine știe cîștigă organizate pe marginea acestui film în comunele Frata, Luna,

Iara și Călărași, au participat circa 1200 de oameni. Concurrenții au avut de răspuns la întrebări din istoria războaielor daco-romane și la cele legate de regie și de interpretare, îmbogățind cunoștințele istorice și cinematografice ale sătenilor. Conduce de profesori pricepuți, aceste concursuri Cine știe cîștigă se înscriu printre manifestările reușite și eficiente din această vară.

Serbările cîmpenești, manifestări cultural-distractive specifice sezonului de vară, au atras în comunele Vîlcele și Tureni circa 2000 de oameni. Manifestările culturale în aer liber care țin o zi întregă oferă posibilitatea antrenării la spectacole a unui număr mare de formații artistice. La serbarea cîmpenească de la Vîlcele au urcat scena nu numai brigada artistică și grupul vocal din localitate ci și formații corale, echipe de dansuri și solști vocali din Rediu și Mîrcești. La Tureni și-au dat concursul și echipele artistice din Aiton, Ceanu-Mic și Petrești.

R. I.

din energia acestui minunat aparat care este creierul omenesc. Știința a dovedit acest lucru. Cel împăcați cu ei înșiși, fericiți că au obținut unele rezultate, cei care declară: „deocamdată o bine și așa, să nu ne grăbim... vom mai vedea...” aceia își țin în „stoc” inteligența, o lasă să mușcă și să se usuce. Dar există și categoria, incomparabil mai mare a „nemulțumiților” (față de ei înșiși) — care realizează ceva spre care au năzuit, constată că-l și depășesc și atunci spun: „Vasăzică eram în stare de mai mult și nu știam; vasăzică pot îndrăzni spre mai mult și mai bine”. Și atunci, mobilizându-și facultățile spirituale, organizându-și mai bine efortul, fac un și mai îndrăzneț sondaj al viitorului. Am avut deunăzi un dialog cu inginerul agronom Gheorghe Predescu, om cu îndelungată practică în cooperativele agricole (azi președinte al consiliului agricol raional Lehliu). „Anul acesta — spunea el — s-a prevăzut cea mai mare producție de griu din istoria raionului. De obicei producția planificată pentru fiecare an reprezintă media producțiilor din cei trei ani anteriori. Calculul se bazează pe o anumită logică. Se consideră că în decurs de trei ani și-au spus cuvântul și factorul natural și cel științific pe deplin previzibil. Dar media celor trei ani nu exprimă măsura posibilităților raionului. În acest timp, multe unități n-au aplicat ca la carte complexul de măsuri. Noi am ales ca producție etalon pe cea mai mare din ultimii ani. Mi-amintesc că au fost proteste, accente de scepticism. Dar azi am cules recolta și producția pe raion depășește și această cifră îndrăzneț.”

la categoria specialiștilor fiindcă ei dețin mai mult ca alții instrumentul prezidențial științific, fiindcă ei sint chemați primii să ducă spre pozițiile înaintate producția agricolă.

Am cunoscut un astfel de specialist la C.A.P. Blejești-Videle (inginer agronom Stelian Dănescu). Muncește aici de șase ani, de la terminarea facultății. Firește că unitatea a resimțit în mod pozitiv prezența sa. De șase ani el pregătește minuțios campaniile, nu lipsește de pe cimp, întocmește planuri de producție. Dar viața cere de la el mult mai mult.

La Blejești e un soț dur, bolovănos. Dar an de an statul le-a trimis tot mai multe îngrășăminte și amendamente și structura lui s-a îmbunătățit și producțiile au crescut (media ultimilor ani 1800 kg griu).

— Ați putea, utilizându-vă din plin resursele fizice și morale, s-o depășiți? Desigur, în perspectivă.

— Nu, spune inginerul hotărât.

Așteptăm să ne vorbească de o problemă care-i frământă mintea în mod deosebit. Il ajutam cu o nouă întrebare:

— Dacă ar trebui să prezentați acum o lucrare de diplomă, ce subiect ați alege?

...Nu s-a gândit. Nu s-a gândit fiindcă s-a obișnuit să îndeplinească — e drept, cu corectitudine — aceleași operații, că a ajuns inevitabil la niște soluții tip, că gonește treptat din existență sa profesională atributul de „creator”, că aceasta tinde să se transforme într-un stil de muncă obișnuită cu niște formule date; limitarea la tiparele cunoscute, refuzul de a căuta soluții noi cerute de specificul local e dăunătoare. Adevărul se

referă și la activistul cultural. La Vidra, raionul Focșani, în fiecare seară la ora 6 fix, operatorul de cinematograf pune două discuri (mereu aceleași) care în seamă invitația la film. Biblioteca (Elena Zăicescu) face o dată pe lună o recenzie, și-n toată această măreață instituție (clădirea căminului e una din mândriile urbanistice ale comunei) domnește un plictis de nedescris. Am văzut oameni care la auzul melodiilor arhicunoscute închid ferestrele și dau drumul la televizoare. Platitudinea programului de la căminul cultural îi face să se interiorizeze la propriu și la figurat. În concurență (pozitivă) cu televizorul, căminul cultural din Vidra nu rezistă, fiindcă cei de aici n-au făcut și nu fac nici un efort de a depăși clasicul repertoriu de metode...

Viața demontrează că oamenii nu se împacă cu climatul cald al obișnuinței inactive. Am cunoscut mulți președinți de cooperative agricole care, dind curs unei necesități arzătoare, studiază în mod organizat. O fac, dind examen după examen și văzind și de treburile unității. L-am întrebat pe unul din ei:

— De ce ai făcut mata asta?

— Fiindcă mă loveam de tot soiul de lucruri pe care nu le știam și ar fi trebuit să le știu. A fost greu dar simt că am umplut undeva un gol...

Nu-i de mirare că tocmai asemenea oameni sint aflați totdeauna în cursa pentru descoperirea noului, că înving ușor ezitățile pornite din necunoaștere, că îndrăznesc și că văd mai departe. Din fericire sint cei mai mulți.

V. TOSO

Terminind secerișul încă la jumătatea lunii iulie, regiunea Galați ocupă locul întâi pe țară în campania de recoltare. Printre cooperativele agricole care au obținut recolte bune se numără și „Grivița Roșie” din In-surăței, care a realizat de pe 1325 hectare o producție medie de 3015 kg la hectar.

Recoltatul se desfășoară acum chiar și în zonele muntoase. Din păcate, în unele raioane, ritmul recoltării este cu totul nesatisfăcător. Printre acestea se numără și raioanele Rupea, Sibiu, Făgăraș, din regiunea Brașov. Este de neînțeles pentru ce și în acest an se constată aceleași deficiențe în folosirea combinelor, aceleași lipsuri în mobilizarea cooperativelor la muncă, în asigurarea materialelor și a mijloacelor de transport. La Cuculata, raionul Rupea, spre exemplu, deși griul era coapt, 6 combine în stare de funcționare au stat în marginea lanului așteptând „ordinul” inginerului agronom și al delegatului consiliului agricol raional să înceapă secerișul.

În acest raion ca și în celelalte amintite, având în vedere suprafețele mari cultivate cu griu și în care nu pot intra combinele, se impune luarea unor măsuri care să asigure și recoltarea manuală.

Cooperare * și întrajutorare

Printre multiplele sarcini ce revin uniunilor cooperatiste, este și aceea de a iniția acțiuni de cooperare și întrajutorare, în scopul sporirii producției agricole, al consolidării economice a cooperativelor agricole.

Pornind de la principiul că agricultura intensivă nu poate

fi concepută fără investiții care să ducă nemijlocit la creșterea producțiilor și rentabilizarea ramurilor de activitate, biroul executiv al uniunii noastre a analizat posibilitățile financiare ale cooperativelor, ajungând la concluzia necesității concentrării mijloacelor financiare disponibile din cooperative, pentru atacarea unor obiective de investiții mai mari și cu eficiență economică imediată. În acest sens, în cursul lunii decembrie 1966, s-a stabilit că în sectorul creșterii animalelor e necesară schimbarea tehnologiei de preparare a furajelor, tehnologie care în etapa actuală nu mai corespunde. Cu alte cuvinte, se pune problema însușirii și aplicării în practică a experienței valoroase din unitățile de stat și cooperatiste, cu privire la construirea unor fabrici de furaje combinate. Dar, atacarea unui astfel de obiectiv necesită investiții în valoare

de 800—900 mii lei. Nici o cooperativă din raionul nostru nu avea însă, la acea dată, disponibilități create. Singura soluție pentru realizarea acestui obiectiv era cooperarea între unitățile din raion. După acceptarea de către adunările generale ale cooperativelor agricole a executării lucrării prin cooperare, s-a stabilit, prin consultarea președinților, mărimea cotei de cheltuieli pentru fiecare unitate, în funcție de cantitatea anuală de furaje combinate pe care o primește unitatea participantă.

Exploatarea unui astfel de obiectiv ridică și altă problemă: cine produce furajele, ce intră în compoziția nutrețului combinat? Este necesară schimbarea structurii bazei furajere în unitățile participante? S-a stabilit ca fiecare unitate să cultive una sau două culturi, iar cantitatea ce se predă fabricii de furaje combinate să fie estimată în unități nutritive. Fiecare unitate participantă a primit sarcină să producă o sumă de unități nutritive dintr-un produs sau altul, urmînd ca în schimbul cantității predate să primească echivalentul în furaje combinate. În acest mod, s-a rezolvat și constituirea unui fond de rulment necesar achiziționării unor furaje concentrate industriale, biostimulatori și altele.

Principiile de organizare și funcționare fiind stabilite, s-a trecut la executarea obiectivului în cadrul cooperativei agricole din Cărpiniș, sub îndrumarea directă a tehnicienilor de la Uniune. Firește că lucrurile nu au mers chiar „ca pe roate”, de la început. S-au ivit greutăți cu procurarea utilajului, montarea lui și alte neajunsuri, datorită necunoașterii în amănunt a unor probleme ce le ridică practica. Esențial este faptul că în prezent am ajuns în stadiul cînd eforturile depuse încep să-și dea roadele. Primele șarje de furaje combinate au și fost realizate.

În preocupările noastre, și-a găsit loc și inițierea unor forme mai simple de cooperare, cum ar fi organizarea îngrășătorilor de taurine. Spun formă simplă, întrucît nu a ridicat probleme mari sau chiar de loc, prin faptul că la noi există deja un oarecare grad de profilare și specializare a unităților. Astfel, cooperativele aflate în zona preorășe-

nească erau deja profilate pentru producția de lapte, dar în același timp și îngrășau și creșteau produșii obișnuiți. Prin accentuarea specializării și concentrării unităților în cauză noi am inițiat cumpărarea vacilor cu lapte de la cooperativele îndepărtate, acestea urmînd să cumpere tineretul pentru îngrășat și creștere, bineînțeles conform unui grafic corelat cu planul de montă și fătări al cooperativei producătoare de lapte.

O acțiune nouă în acest an este cooperarea pe care am inițiat-o cu privire la creșterea tineretului de prăsilă, în cooperativele din zona de deal, cu pășuni abundente și condiții pentru amenajarea taberelor de vară. Astfel, cooperativa din Stanciova dispune de suprafețe întinse de pășuni de bună calitate în schimb cooperativa din Cerneteaz nu are pășune decît foarte puțină. Pentru folosirea rațională a condițiilor de la Stanciova, s-a inițiat acțiunea de transferare a efectivelor de tineret taurin de la Cerneteaz la Stanciova, pentru întreținerea pe perioada de vară, cooperativa din Stanciova beneficiind de contravaloarea sporului de greutate realizat și recuperarea cheltuielilor de îngrijire, iar cooperativa din Cerneteaz, de condiții pentru creșterea unui tineret de prăsilă viguros. S-a organizat, de asemenea, prin cooperare, un atelier de reparat aparatură metrologică și sintem în faza de organizare a unor magazine de prezentare și desfacere a unor produse din cooperativele agricole. Un lucru bun considerăm că este și participarea unităților din raionul nostru la înființarea unui atelier regional de reparat auto și alte mijloace de transport. Contribuția cooperativei din raionul nostru se cifrează la peste un milion lei.

Avantajele acțiunilor inter-cooperatiste trebuie popularizate prin instituțiile și așezămintele culturale, întrucît nu peste tot noul este îmbrățișat de la început. Considerăm că este necesară lărgirea colaborării cu așezămintele culturale în scopul demonstrării eficienței acestor acțiuni și nu ne îndoiim că astfel rezultatele vor fi mult mai fructuoase.

Ing. IOAN IUGA
Vicepreședinte U.E.C.A.F.
Raion Timișoara

CHIPUL TĂRANULUI ÎN PROZA LUI CARAGIALE

— Și toată recunoștința noastră lui Caragiale! Acest om, dacă n-a cîntat pe țaran, a dovedit în două chipuri, un suflet deosebit. El, care și-a bătut joc de toți și de toate, nu și-a bătut joc niciodată, dacă nu mă-nșel, de țaran! — Iar cînd a scris o tragedie, Năpasta, a localizat-o la țară, a simțit că onoarea unei tragedii nu poate fi suportată nici de Zoe, nici de Tipătescu. La țară a găsit el în cine să intruizeze sentimentele grave, profunde, mari! — Și vă puteți închipui pe Caragiale, dacă ar fi zugrăvit țărani, zugrăvindu-i fals — idilic, ori ca arhaisme? — Așa scria, în 1907, G. Ibrăileanu.

Și e drept că la apariția acestui articol, Caragiale nu scrisese despre țărani, nu fiindcă nu-i cunoștea, nu fiindcă nu-i iubea sau nu le știa mizeria în care se zbateau. Crescuse aproape de ei la Haimanale lângă Ploiești, apoi, ca revizor școlar în satele Munteniei, văzuse condițiile grele de viață în care se zbateau, iar simpatia pentru ei se vădise în rapoartele protestatate cu privire la învățămîntul de la sate. Nu se ivise însă prilejul cel mai potrivit pentru a le arăta întreaga lui dragoste și apreciere. Acest prilej fu răscoala din 1907.

Neliniștea care-l cuprinse la Berlin, aflînd despre acest trist eveniment, îl determină să ia poziție fermă și porni să lămurească opinia publică europeană asupra situației din România. În ziarul Die Zeit (Timpul) publică la 3 aprilie articolul „România așa cum este” semnat de „un patriot român”, în care, demascînd starea de lucruri, găsește că acesta „e falimentul unei întregi sisteme”.

Bogata sa corespondență din această perioadă, cu Petre Th. Missir, cu C. Dobrogeanu Gherea, cu P. Zarifopol și cu alții dovedeste, pe lângă clarviziunea sa politică, sentimentele sale profund ome- nești pentru țărănime.

Un fragment din scrisoarea sa adresată lui Zarifopol e concludent: „Administrația și armata stau la dispoziția arendașilor și proprietarilor: liste de proscripțiuni contra țărănilor mai independenți. Țăranii merg la arendași și proprietari să se răscumpere, dînd polițe iscălite în alb”.

Dintr-un spirit de înalt patriotism, Caragiale scrie studiul „1907 din primăvară pînă-n toamnă” răspîndit în zece mii de exemplare. În ciuda bunei primiri de către public, presa burgheză trece sub tăcere acest rechizitoriu aspru. Iată cîteva fragmente semnificative:

„Toți țărani sînt plugari; ei cultivă micile lor proprietăți și proprietățile mari și mijlocii. Acestor proprietari mici (aproape 5 milioane de suflete la o populație totală de vreo 6 milioane) nu le poate ajunge producția proprietății lor; căci, pe de o parte, nevoile traiului și dările au sporit și sporesc mereu, iar pe de altă parte, pămînturile lor s-au micșorat și se micșorează neconștient, trecînd în fragmente la copii prin moștenire. (...) Pe de altă parte, proprietatea mare și mijlocie nu au forțe pentru cultura lor extensivă decît brațele țaranului. (...) Dintre proprietarii mari și chiar dintre cei mijlocii, foarte puțini își cultivă singuri domeniile: cei mai mulți, foarte mulți, și le arendează în bloc la cine dă mai mult. (...) Cu oarecare capital dar și un potrivit credit, oricine poate concura la apacarea moșiilor... În Moldova trebuie mult mai puțin: aici ai luat moșia, plătești o rată de arendă, ai cîteva bani pentru sămînță și avansuri ca împrumut țărănilor nevoiași; după aceea rearendezi aproape tot în porțiuni la țărani. Aceștia lucrează din primăvară pînă-n toamnă, din revărsatul zorilor și pînă la răsăritul stelelor, iar toamna, potrivit inoiei, țaranul îi cară întii arendașului partea acestuia la hambar

sau la gară, și numai în urmă are voie să-și ridice și el partea ce i se mai cuvine și lui. Și să nu uităm a spune, că țărani nevoiași, peste iarnă, cînd nu au de lucru și nu pot produce nimic, avînd nevoie de bani, fac împrumuturi, cu camătă mai mult sau mai puțin infamă, tot de la arendași, rîmînd a se răfui la socoteala din toamna viitoare. (...) Și ce rezultă din această sistemă? Iată: 1. Scăpătarea atîtor mari proprietari...; 2. Prosperitatea fenomenală a clasei arendașilor, băncilor, instituțiilor de credit... și; 3. Mizeria țărănilor. (...) Din stoarcerea forțelor acestora din urmă a rezultat luxul nechibzuit al proprietarilor și inavutirea nemăsurată a arendașilor, și cîștigurile enorme ale băncilor, și bacșișurile administrației publice și, mai încă, ridicarea mereu crescîndă a veniturilor statului”.

Acestui studiu i-au premers fabulele-parodii: *Duel* și, mai caustică, *Boul și vițelul*. Referindu-se la crunta măcelărire a țărănimii și la promisiunile politicienilor cu privire la îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii, autorul pune în gura boului următoarea declarație făcută nepotului său:

„N-au pierit zadarnic, astă-primăvară, Dintre noi atîția ca la zălhana! Drepturile noastre sfinte triumfară: O s-avem izlazuri, dacă ni le-or da...”

În schița *Arendașul român* exploata-tul Ion ne apare foarte istef, dirz, hotărît, răzbătător și apoi lămurit, pe propria-i piele, că-n țara cîrmuită de burghezo-moșierime dreptatea nu e pentru săracii care se spetesc muncînd.

Modul de a privi țărănimea reprezintă o latură care nu putea să lipsească din opera profund patriotică a marelui satiric.

AUREL IORDACHE

ARENDAȘUL ROMÂN

— Și zici că te-am încărcat cu zece zile de prașilă, mă Ioane, așa?

— Păi?... eu știu că le-am făcut.

— În doi ani de cînd sînt aici, numai tu nu te-ai dat pe brazdă, așa?

— Păi, cocoane, am casă grea...

— Apoi eu n-am casă grea, mă Ioane? Vezi bine, patru copii aici, două fete la oraș în pension...

— Auleo, ai și la oraș!

— Doi băieți la Paris...

— Săraccii de noi!!

— Vezi că și eu am greutăți, mă Ioane.

— Da, cocoane, însă eu zic că fiecare să-și crească copiii.

— Apoi eu ți-l dau ție să-i crești, mă Ioane?

— Nu cocoane, dar cu prașila, drept și drept.

— Stăi să-ți dau eu ție drept, mă Ioane.

Se apropie de țaran și începe să-i care la pumni în cap.

Țaranul lese năucit și se duce la primărie să se jeluiască.

După un ceas se ivește primarul cu căciula-n mină la poarta boierului.

— Dar ce-a făcut blăstematul ăla de Ion, cocoane?

— Nu-i treaba ta, primarule; ia vezi să am mine oameni la muncă, și nu uita de datoria aia, știi, c'apoi...

— Bine, cocoane, sărut mîna. A doua zi, Ion se duce cu o petiție la subprefect, acesta

pune rezoluție, recomandînd petiția primarului.

Primarul, văzînd pecetea tactului¹⁾, zice țaranului:

— Ce mi-o dai mie? Arat-o boierului.

— Ce, să mă bată iar? Arată-i-o dumneata.

— Ba eu nu mă duc la el, că m-apucă de datorie.

Țaranul se duce la țîrg cu chirie și dă o hirtie prefectului, jeluindu-se de încercarea la datorie din partea arendașului și de bătaie.

Prefectul nu-și mai vede capul de treburi, căci e aproape să se declare o dizidență în partidul local guvernamental, și dacă guvernul pierde cîteva partizani, pierde și el funcția și... are familie grea.

Deci, recomandă subprefectului plîngerea țaranului. Și subprefectul, avînd de regulat oarecare interese private cu arendașul, trimite pe țaran acasă, spunîndu-i că-l ajunge pe drum.

Și-l ajunge, în adevăr, și-l și lasă.

Sosînd în comună, trage, fi-rește, la arendaș.

Mînîncă, bea bine, doarme un ceas, două, vine la primărie la braț cu arendașul și cheamă pe țaranul cu hirtia la cercetare.

Îndată ce țaranul se ivește, arendașul, roșu de furie, începe să-i strige:

— Opincarule, mămăligarule, țopirlanule, să mă dai tu pe mine în vileag?!...

Se apropie încet de el și

începe să-l care la pumni în cap.

Subprefectul zice cu blindețe:

— Cocoane Arghir, cocoane Arghir...

Însă arendașul e prea mînios ca să-l audă. Dă înainte și tocmai după ce obosește, leze pe ușă răcnînd:

— Să te sature de cercetare!

Cînd țaranul își mai vine puțin în fire, subprefectul îl întreabă:

— Ei, ia spune, cum a fost...

— Păi d-ta nu văzuși?

— Lasă asta, ailaltă.

— Ailaltă întocmai ca și asta, încă una și zac toată vara și la iarnă mor de foame. Mai bine îi fac acele zece zile și Dumnezeu o știe...

— Ei, uite așa mai vîi d-acasă; măi omule, cînd țărani și arendașul trăiesc bine, le merge cu spor la toți; înțelegerea, dragostea între săteni și arendași este mana lui Dumnezeu pentru unii și pentru alții... că, nu-nțelegi tu?... omul cu bine și cu pace, mă-nțelegi, devine că poate pentru ca să, mă-nțelegi, să... cum să zic?... să... în sfîrșit, să fie toate cu bine și cu pace.

Și tot așa, un ceas întreg, subprefectul îi dă sfaturi, neuitînd a vorbi de grija guvernului pentru țărani, de legile ce le face guvernul pentru apărarea țărănilor ș.c.l., ș.c.l.

Apoi face un raport prefectului, răspunzînd la rezoluție, că părțile s-au împăcat.

¹⁾ Subprefectura

In vagonul cu miros de dorm tractoristii somn de razele lunii de-afară. Doar plugul de vise ară...

Cînd luna polenul pe ge se leagănă somnul ca ho...

MO-
DE-
LÎND
PIATRA

Mul-
fecun-
ranulu
în dif-
muri
cînd a
număr
dar m
și dă
ția les-
ții, a
crucile
cașiile
de o
cauze
nomic
mește
talent
cruci
trăinic
un m
zestra
nit
vine
acest
cepere
român
plin,
mai s
Năs
Tîrpe.
Neam
despr
ba, a
nații
multi
găția
pus e
de te
romai
nica
Mai
găjin

DOI BĂTRINI URCĂ PE MUNTE

lucea rufele la riu..."

TRACTORIȘTII

revarsă marea de aur nestinsă
și boabele curg, pulbere ninsă
pe cîntecul greierilor de-afară.
Doar plugul de vise ară, mai ară...

NICOLAE TAUTU

prodigios și creator al fă-s-a manifestat eșuguri și rapopulare, is-veacurilor ne-i și frumuseți, în cioplirea rei (cu excep-ntu construc-de moară și minte). Expli-iple și ele în condiții și istorice și eco-i-au permis-în să-și arate ărea unor lu-că artă și din. Iată însă că-șnuit de în-ut, care a stîr-cunoscătorilor, streze că și în hărnicia, pri-tul țaranului manifesta din te dintre cele

1919 în satul u, raionul Tg. V. Popa, căci eșter este vor-e tînr încli-upări artistice ndu-se din bo-l local, a com-ersuri și piese ctură oarecum netrica și teh-iei populare. reîncrat, îmbo-adaptîndu-le

timpurilor mai noi, piese din teatrul folcloric, în care el însuși era actor și regizor. La Festivalul teatrului folcloric din regiunea Bacău, desfășurat în anul 1967, pe lângă piesele „Capra în șase” și „Jianul în nouă” echipa căminului cultural din satul Tîrpești a prezentat și o piesă originală a lui Neculai V. Popa „Satelitul”, inspirată din succesele omului în cucerirea Cosmosului. Și tot el s-a dovedit a fi un priceput regizor și creator de costume pentru echipă. Pasionat culegător de folclor local, a compus și un fel de poem-roman în versuri cu caracter autobiografic. De prin 1937, s-a pasionat și de arheologie, a însoțit și a lucrat cot la cot cu arheologii în vatra și împrejurimile satului, a strîns dovezi materiale ale existenței omului și străbunilor săi pe aceste meleaguri și, singur, hotărît și îndrîjit, a creat un mic muzeu sătesc, după ce a donat o seamă de piese importante muzeului din Piatra Neamț.

Prin 1952, acest țaran isteț și înzestrat, aflîndu-se în Iași, a fost surprîns de măiestria cu care niște meșteri pietrari dăltuiiau broderii de piatră la celebra biserică Trei Ierarhi. A simțit atunci în el chemare nestăvilită, ca o revelație, o mistuitoare patimă

pentru piatră pe care voia să o modeleze și să o supună și el. Singur, mînat de chemarea-i adîncă ce o simțea, a învățat, mai bine zis a intuit meșteșugul cioplitorului în piatră, meșterîndu-și singur uneltele așa cum și le-a imaginat el.

La început, se înțelege, a copiat, a imitat unele modele, apoi treptat, treptat, a început să-și manifeste talentul, spiritul puternic de observație, personalitatea în cioplirea unor păsări, animale, chipuri umane. Statuetele sale nu au dimensiuni mari, de obicei 10 pînă la 25—30 cm., unele dintre ele, cele mai recente, ajungînd pînă la 40—45 cm. Sursele sale de inspirație sînt variate și multiple, și el cioplește cu egală pastune și măiestrie animale din preajma casei: vaca, taurul, țapul, berbecul, ciinele, porcul etc., păsări domestice sau din pădurile noastre: cocoși, rațe, găște, găini, porumbei, pupeze, cucii, vulturi etc. sau animale exotice ca de pildă maimuțe, canguri, girafe. În ceea ce privește omul cu chipul și preocupările sale, iscusitul meșter îl surprinde și îl înfățișează întotdeauna în ocupațiile sale cotidiene, în continuă și firească mișcare, dansînd sau cîrînd un coș, mîncînd sau plîmbîndu-se cu barca, culegînd ciu-

perci sau călărînd. Plutește în toate creațiile sale, alături de viața palpabilă a pietrei ce pare că vibrează, o undă de umor, de savoare și inteligență, amintînd de acel iscusit și hîtru Mos Nichifor Cotcariu al lui Ion Creangă. Dacă la început a avut unele lucrări nereușite pe care le-a repudiat, treptat ajunge la o perfectă stăpînire a meșteșugului și a tehnicii cioplirii pietrei și tot în acest timp arta sa se împlinește și capătă personalitate distinctă. Sculpturile sale se disting printr-o trăsătură de mare autenticitate, prin simplificarea liniilor și stilizarea chipurilor și a compozițiilor în tradiția stilizării populare.

Sculpturile sale se înscriu pe linia valorilor și comorilor artei noastre populare, au în ele ceva din seva și geniul acestei arte strălucite pe care el o îmbogățește adăugîndu-i câteva giuvaeruri de mare preț. Și nu ar trebui oare ca acestea să figureze cîndva, cît mai curînd, într-o expoziție care, deschisă la început în centrele importante din regiunea Bacău, să călătorească apoi prin țară poposînd pentru o vreme și într-o galerie, sau la muzeul satului în București?

ION TĂTARU

gia hidraulică în electrică. Două sute milioane de wați alegă pe liniile aeriene de forță.

— Trăirăm s-o vedem și p-asta — spuneau într-una bătrînii.

...Cum se cheamă vrăjitorul care a făcut ca ghemul de ape să se preschimbe în megavați, care a așezat lângă celatea lui Tepeș pilonul argintiu și zvelt de înaltă tensiune, care a făcut ca pe mica mare de la poalele brazilor să apară marinarii? El e fierar și numele lui poate fi Vasile Păun, e betonist și se poate numi Constantin Macoveiciuc,

— Trăirăm s-o vedem și p-asta — au spus deodată bătrînii.

...Barajul de pe Argeș unește culmile Vidraru și Ghișu, el fiind prin aceasta o nouă culme și cea mai măreață dintre ele. O familie întreagă de ape se adună în spatele ei. Apele se înalță, ajung la vanele de fund (care se deschid după voia oamenilor), ajung la marea priză de apă și năvălesc prin tunelul subteran săpat de mineri în granitul dur. Mișcarea veșnică a apelor devine mișcarea turbinelor. Turația lor amețitoare schimbă ener-

e minier și se cheamă Tudor Moraru Zece mii de oameni, 20 000 de brațe s-au înclăst în momentul de vîrf al construcției.

Pe șosea trec și acum, printre autoturismele curioase și insistente, autocamioanele grele, botoase, sfordînd și opintindu-se, — cai de tracțiune motorizați. La volan — băieți tineri, „manivelele”, cum le zice Nicolae Marin, dispăcerul de transporturi de la șantierul captări secunde — Slatina. Ei au cărat, timp de patru ani, materiale de construcție și utilaje. Veneau ca la nuntă, cu chiote și voie bună, deși pe vremea aceea condițiile erau mai grele — drumurile nu erau terminate, de sus cădea piatră, nu se făcuseră încă întăriturile.

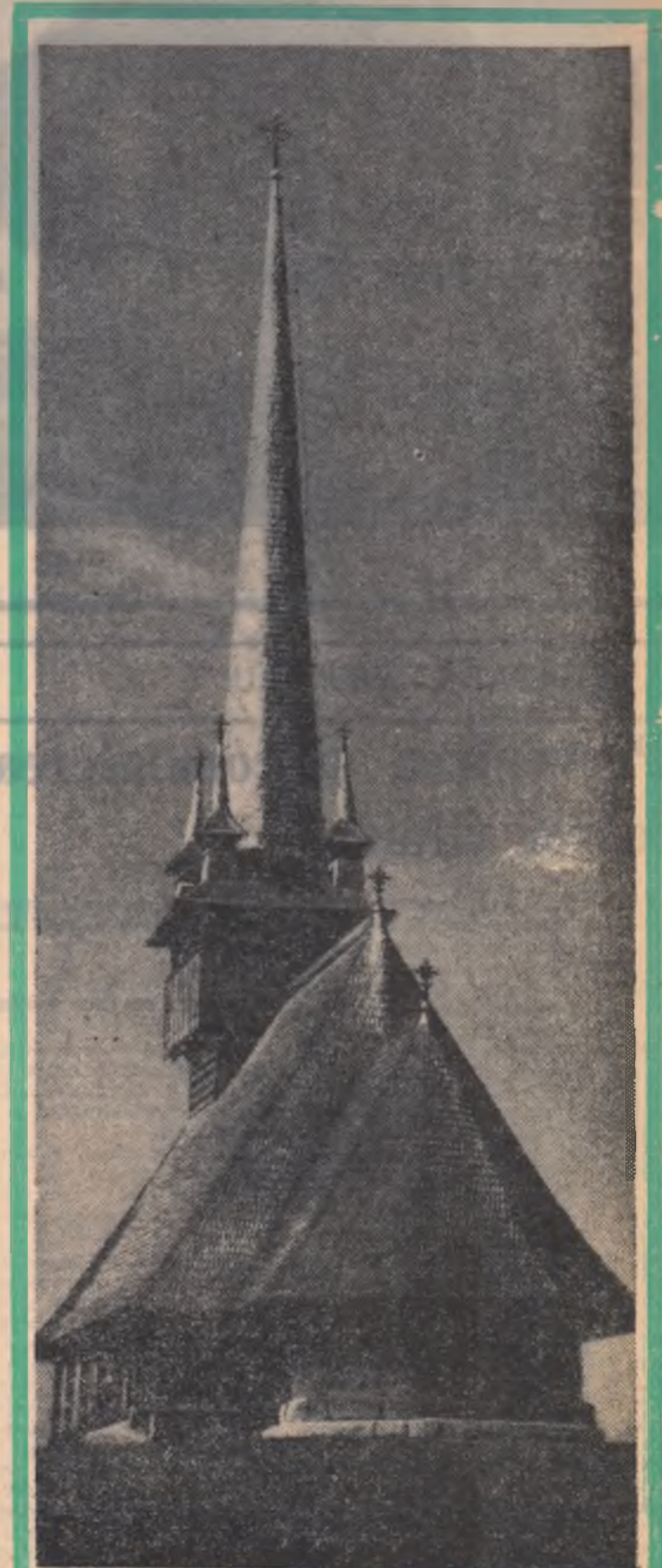
Așa a fost. Mărturie stau acum Barajul — înînd în piept 50 milioane metri cubi de apă, castelul de echilibru, clădirea centralei subterane — ridicată după principiile arhitecturii moderne, locuințele muncitorilor și inginerilor.

...Doi bătrîni coborau de pe munte, grăbindu-se să ajungă în satul lor. Aveau omîndol 165 de ani.

Ce-or fi simțit acolo, sus? Poate s-or fi rugat, sau au stat pradă contemplației, ori au visat cu privirile pe apă.

Nu se poate ști ce-au simțit. Dar erau fericiți.

MARILENA VULPE
și
VIRGIL TUDOR

Peisaj maramureșean? Nu. Un colț al Muzeului etnografic din Cluj.

Foto: Ion POPOVICI

CETĂȚILE DEVEI

Călătorul care se îndreaptă spre orașul Deva este întâmpinat, din orice parte ar veni, de ruinele unei cetăți medievale, situată pe virful stincos al unui deal împădurit, din imediata apropiere a orașului. Este fosta Cetate a Devei, care constituie o poartă a orașului.

Cetatea a fost construită pe un mic platou situat la 371m deasupra nivelului mării și la 184 m deasupra orașului. Dealul respectiv, fiind izolat, a constituit, încă din cele mai vechi timpuri, un bun post de observație. Cercetările au stabilit că pe aceste locuri s-au aflat locuitori încă din perioada comunei primitive. Faptul este atestat de interesantul material arheologic aflat la Muzeul regional Deva.

Legende, transmise din generație în generație, reflectă imaginația populară în legătură cu construcția impunătoare a cetății. Se povestește că Cetatea Devei, împreună cu Cetatea Uroiului și Cetatea de Colt, au fost ridicate de trei zine cu părul de aur, fetele

unul uriaș. Cu timpul, între zine s-a iscat o dușmănie adâncă. Să fi fost de vină Irumuseja zinei celei mici? Să fi fost de vină invidia? Legende nu au un punct de vedere unitar în această privință. Cert, din punct de vedere legendar, este faptul că zina Uroiului, mai agresivă, a aruncat, cu puteri de nebănuit uriașă mistrie de care se slujise la zidirea cetății sale, spre muntele vecin. Și atât de năpraznică a fost lovitura încât a despiciat virful înălțimii respective. Se zice că în acest mod a luat ființă Muntele Retezat. Dar zina cea rea nu a avut o soartă mai bună. Ea și cetatea pe care o construise au pierit în noaptea următoare datorită unui viitor puternic.

O altă legendă povestește că Cetatea Devei a fost zidită de șapte pitici înțelepți și harnici. Aceștia locuiau pe alte meleaguri, dar veneau la fiecare șapte ani să-și vadă cetatea. Odată, în lipsa lor, în cetate s-a instalat un balaur. Acesta a fost izgonit de vi-

teazul Iorgovan, care l-a urmărit până la Porțile de Fier, unde l-a ucis după lupte grele. În sfârșit, o a treia legendă atribuie construirea cetății unui meșter care și-ar fi zidit soția de vie în zidurile cetății.

Acestea sînt legende. Istoricii și arheologii au reușit să stabilească însă cu precizie amănunte în legătură cu Cetatea Devei. Documentele confirmă că aceasta a fost ridicată pe la mijlocul secolului al 13-lea, în urma năvălirii tătarilor, constituind un centru de apărare. Cetatea Devei a aparținut, împreună cu domeniile ei, dinastiei arpadiene și mai apoi unor nobili de altă viață. Tot din documente rezultă că, în anul 1607, Dieta Ardealului a interzis, pentru 80 de ani, predarea cetății vreunui particular. Măsura era impusă de dorința păstrării caracterului strategic al acestui bastion de apărare împotriva oricăror armate străine.

În timpul răzcoalelor de la 1784, conduse de Horia, Cloșca și Crișan, nobilimea s-a

retras în spatele zidurilor Cetății care străjuia orașul asediat de țărani. La 7 noiembrie 1784, Cetatea Devei a fost atacată. Țăranii erau lipsiți de pregătirea militară necesară asedierii unui astfel de bastion și de armele cele mai rudimentare. În aceste condiții, asediații au reușit să obțină o victorie care a costat viața a zece de prizonieri, decapitați și aruncați într-o groapă comună, undeva, la stînga drumului care duce spre Șolmuș. Acum, pe locul respectiv se ridică un monument comemorativ care amintește de luptele pentru pămînt și libertate ale țărănimii.

Un nou asalt a întâmpinat Cetatea Devei și în timpul răzcoalelor de la 1848, cînd masele de răsculați au ajuns pînă sub zidurile fortăreței. Au fost lupte crîncene, descrise astfel de poetul revoluționar maghiar Petöfi:

Crunț bubuit-a tunul / Spre Deva patru zile / Pămîntu-ntr'eg și zare / De sînge arată pline...

În 1849, lobații răsculați au reușit totuși să pătrundă în cetate. Victoria a fost însă trecătoare. O explozie a magaziei de muniții a dărîmat zidurile cetății, transformînd fortăreța într-o ruină pe care patina vremii a așternut uitarea. De sus, de la cel aproape 400 de metri, zidurile bastioanelor și ale cetății amintesc însă file de istorie...

O altă cetate a Devei se află la poalele dealului. Ea păstrează urmele „blazonului” devesan. Este vorba de vechiul castel „Magna Curia”, donat de fostul voievod al Ardealului, Cristofor Bethlem, guvernatorului Francisc Geszthy. Actuala clădire datează de la 1621. Are un singur etaj și a fost construită în stil baroc. În această clădire au avut loc numeroase evenimente. Muzeul regional, adăpostit în prezent în încăperile mari, păstrează documente inedite care atestă trecutul istoric al celor două cetăți de care am vorbit, precum și alte dovezi ale trecutului meleagurilor hunedorene.

AUREL CRIȘAN

Vechiul și noul

* SFATUL MEDICULUI

Prevenirea și combaterea febrei tifoide

Febra tifoidă, sau lingoarea, este o boală molsipitoare cauzată de infecțarea organismului cu niște microbi — numiți bacili tifici — și care se caracterizează prin febră mare și continuă, tulburări digestive și o erupție caracteristică.

Boala țintuiește bolnavul la pat circa 2—3 luni și necesită internarea obligatorie în spitalul de contagioși. Ea începe cu dureri de cap, oboseală, dureri de mîini și picioare, pierderea poftelor de mîncare, amăreală în gură și greață. Temperatura corpului crește treptat, ajungînd după 7—8 zile la 40—41° și se menține astfel 3—4 și chiar 8 săptămîni. După aproximativ o săptămînă de la începutul bolii, bolnavul zace în pat fără nici o putere, este somnolent și indiferent față de ceea ce se petrece în jurul lui, răspunde la întrebări cu mare greutate și are o sete arzătoare. Unii bolnavi au diaree, alții sînt constipați. În a doua săptămînă de boală, pe pielea (mai ales pe abdomen) celui suferind apar mici pete rotunde de culoare roșie, care la o apăsare cu degetul dispar și reapar imediat ce se ridică degetul. Perioada de stare în care semnele de boală au ajuns la maximum de intensitate, durează 2—3 săptămîni. Sfîrșitul bolii este lent, temperatura și celelalte semne de boală scăzînd zi de

zi. Această perioadă numită și perioada de defervescență durează 7—8 zile.

Cum se face contagiunea?

Principalul izvor de la care pleacă și se răspîndește boala este însuși bolnavul de febră tifoidă. O altă sursă de contaminare sînt și purtătorii de microbi.

Miinile murdare, obiectele contaminate de bolnav (rufăria de pat, lenjeria), apele infectate, muștele (cărăușii microbilor), infectează organismul cu bacili tifici.

Complicația cea mai temută este hemoragia și perforația intestinală. În timpul bolii se pot produce mici eroziuni pe mucoasa intestinală, care erodînd grosimea intestinului, provoacă hemoragii și perforații intestinale. O parte din microbi se elimină prin materiile fecale și urină, în timp ce alții pot rămîni în vezica biliară ani de zile. În acest caz, bolnavul respectiv se numește „purtător de microbi”. Astfel, deși vindecați, acești purtători de microbi elimină continuu bacili tifici din corpul lor, fiind de un mare pericol pentru cei din jur. Iată de ce, foștii bolnavi și purtători de microbi sînt ținuți într-o strictă evidență și control me-

dical și nu li se permite să lucreze în sectorul de activitate alimentară. De asemenea, foștii bolnavi de febră tifoidă trebuie să respecte și unele reguli de igienă specifică, recomandată de medic.

Bolnavul de febră tifoidă va fi declarat și izolat la spital, obiectele, patul și camera sa fiind bine dezinfectate de către organele medico-sanitare. Vesela și rufăria bolnavului vor fi strict individualizate și dezinfectate.

Nu va fi folosită decît apa din fîntîni și surse de aprovizionare întreprinse igienic și controlate regulat de către organele competente. De asemenea, trebuie să mai luăm și o serie de măsuri ca: spălătul mîinilor cu apă și săpun ori de cite ori ne așezăm la masă, stîrpirea muștelor, spălătul obligatoriu al fructelor și zarzavaturilor înainte de a le consuma.

Un alt mijloc sigur și eficace de prevenire a febrei tifoide este vaccinarea. Vaccinarea contra febrei tifoide, sau T.A.B., se face prin 3 injecții repetate, la un interval de 7 zile. În anul următor, se repetă vaccinarea prin 2 injecții, ceea ce constituie revaccinarea. După încă un an se face a doua revaccinare printr-o singură injecție. După acești 3 ani, se face o pauză de 2 ani, după care vaccinarea T.A.B. este reluată.

Vaccinarea contra febrei tifoide este un mijloc eficace de prevenire a febrei tifoide. Este deci de datoria noastră să ne prezentăm cu toții la vaccinare și să aplicăm întocmai toate măsurile de igienă ce se impun.

NOUTĂȚI ȘTIINȚIFICE

Insecto-fungicidul FB-7

Preparatul cu titlul încă provizoriu de „FB-7” este un nou insecto-fungicid realizat de specialiștii români și experimentat cu bune rezultate la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea și la Stațiunea agricolă Podul Iloaiei. Noul preparat, care se aplică în doză de 250 gr. la 100 kg sămînță de grâu, are acțiune eficientă în combaterea simultană a gîndacului ghebos („zabrus tenebrioides”) și a mîlurii, cu el se execută un tratament uniform și nu necesită intrarea agregatelor în cîmp evitîndu-se astfel călcarea culturii. Numai anul trecut, prin aplicarea acestui preparat, s-au obținut economii de 9 milioane lei.

Și-au recăpătat vederea

Medicul Al. Radian și colaboratorii săi de la secția de oftalmologie a Spitalului de adulți din orașul Bacău au readus la lumină, în mai puțin de trei ani, peste 250 de oameni lipsiți de vedere. Ei au executat pentru prima dată în România operații de extragere a cristalinului cataract, după o metodă nouă, numită crioextracție. Metoda constă în îndepărtarea cataractelor de pe ochi cu ajutorul unui vîrf metalic înghețat cu zăpadă carbonică la temperatura de minus 79 grade. Operațiile sînt ușor de executat cu ajutorul unui aparat conceput și construit de dr. Al. Radian, în colaborare cu tehnicianul Eugen Bătrînu. Față de alte aparate similare existente în alte țări, acesta este mai perfecționat, dispune de un rezervor de zăpadă carbonică cu o durată de menținere mai mare a temperaturii scăzute și de canale speciale de refulare a gazelor.

La aniversarea unui vechi lăcaș de cultură

Anul acesta, se împlinește un veac și jumătate de la construirea, în 1817, a celui mai vechi teatru de pe teritoriul patriei noastre, teatrul din Oravița, localitate situată în sud-estul Banatului.

Construirea teatrului din Oravița a început în 1815 și este opera colectivă a populației române, germane, maghiare și cehe. Animatorii au fost românul macedonean Ioan Niuni, arhitect și pictor talentat, profesorul Dimitrie Constantin de la „Școala gramaticală” din localitate și cehul Procopiu Lihotka de Zimislav.

Inaugurarea a avut loc în iulie 1817. Pe scena noului teatru, încep să aibă loc spectacole prezentate de trupe străine, mai ales austriece, precum și de cele ale „Clubului diletanților” din localitate, sub președenția lui Ioan Niuni. După 1830, Damaschin Bojincă, de fel din Caraș, a tradus, pentru a fi puse în scenă, piese editate de către Zaharia Carcalechi. La Oravița au fost prezentate, de-a lungul anilor, multe spectacole în care au apărut unele dintre cele mai mari personalități ale artei teatrale și muzicale din țara noastră și din străinătate. În presa vremii ca și în „Cartea de aur” a teatrului, sînt consemnate memorabilele turnee la care și-au dat concursul Mihail și Matilda Pascaly, Matei Millo, Traian Grozăvescu, George Enescu, Zaharia Birsan, Agatha Birsescu, C. I. Nottara, comicul C. Tănase etc.

În ziarul „Familia” din august 1868, este descrisă sosirea la Oravița a trupei teatrale condusă de M. Pascaly, avînd ca sufleur pe marele poet de mai tîrziu Mihai Eminescu. «Românii din Oravița, relatează „Familia”, așteptau la 18/30 august 1868 nebuni de entuziasm pe actori la gară cu 12 trăsuri, cîți înși știau că sînt. O ploaie de flori căzu peste actori, cînd a doua zi luni 19/31 august se ridică cortina spre a se prezenta piesa „Ștregarul din Paris” — localizare după piesa „Gamin de Paris” de Bayard. De pe bina răsuna o limbă dulce ca farmecul de încîntătoare, ca cîntul de sirenă».

Al doilea spectacol a avut loc la 20 august, fiind prezentate piesele de teatru „Mihai Viteazul” și „Doi profesori pricopsiți — nepricopsiți” de Eugene Scribe. Tot în „Familia” se arată că în sală era atîta îngheșuală... încît era imposibil a face vreo mișcare.

Printre spectatori se afla și un mare număr de țărani din comunele învecinate. Matilda Pascaly, îmbrăcată în costum bănățean, a declamat versurile lui Iosif Vulcan „Copila română”. Întreaga trupă a fost răsplătită cu tunete de aplauze, flori și pocale de argint. Banchetul de la „Coroana” s-a desfășurat într-o atmosferă entuziastă.

Tot la Oravița, Matei Millo a dat un număr de patru spectacole cu începere de la 10 septembrie 1870, la care, de asemenea, a luat parte un public numeros. Au fost prezentate piesele de teatru „Baba Hîrca” și „Paracîiserul”.

Cercetînd mai departe istoria acestui edificiu, aflăm că el a cultivat și muzica clasică. De pildă, într-un ziar din Lipsca se spunea: „...este surprinzător că pe cînd cvartetele de pian ale lui Brahms sînt considerate în Germania ca noutăți și se execută ca atare, în Oravița compozițiile lui de muzică de cameră și cîntecele lui sînt cunoscută și apreciate mult”. Documentele atestă organizarea a numeroase spectacole de acest gen, cu un repertoriu bogat: Weber, Strauss, Verdi, Gounod, Schubert, Donizetti, Faure, Bizet etc. Nu lipsesc, firește, nici lucrări ale unor compozitori români cum sînt: Ciprian Porumbescu cu „Crai nou”, Ion Vidu, Gh. Dima.

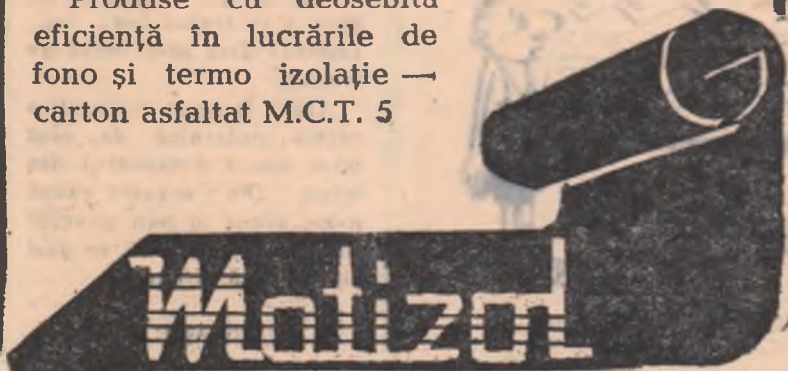
Astăzi, în clădirea fostului teatru, funcționează Casa raională de cultură „M. Eminescu”. Ea desfășoară o bogată activitate atît la sediu, cît și de îndrumare metodică a formațiilor artistice din raion, contribuind la dezvoltarea gustului estetic al oamenilor muncii de pe aceste meleaguri cu tradiții culturale atît de vechi.

I. MARINESCU

Întreprinderea Materiale Izolatoare Berceci-Ploiești produce și livrează fără repartiție pe bază de comandă fermă:

- Wată minerală centrifugă fără liant.
- Plăci semirigide din wată minerală cu liant bituminos.

Produce cu deosebită eficiență în lucrările de fono și termo izolație — carton asfaltat M.C.T. 5

FABRICA de
HIRTIE
BUȘTENI
REG. PLOIEȘTI

produce
și livrează
pe bază de
repartiții:

un bogat sortiment de produse
de papetărie, ca :

- ⊙ hîrtie de scris velină
- ⊙ hîrtie de scris semivelină
- ⊙ hîrtie electroizolantă
- ⊙ hîrtie specială sulfat
- ⊙ hîrtie creponată export
- ⊙ hîrtie igienică, șervețele, prosoape și filtre
- ⊙ hîrtie suport abrazive și adezive
- ⊙ saci de hîrtie, caiete.

LOZ IN PLIC

Concediul dumneavoastră de odihnă poate fi și mai plăcut încercîndu-vă șansa la LOZ IN PLIC. Printre cei care s-au convins în ultimul timp de acest lucru se găsesc muncitorul Pavel Cojocaru de la uzina de tablă din Galați, aflat în concediu la Govora și ajutorul de miner Costică Stereș din regiunea Bacău, aflat în concediu la Palanca. Jucînd la loz în plic ei au avut bucuria de a obține fiecare lozul cel mare de cîte 20 000 lei. Firește, după încasarea premiilor de cîte 20 000 lei, concediul a devenit și mai plăcut.

La loz în plic puteți obține cîștiguri în bani de cîte 20 000 lei, 10 000 lei, 5 000 lei, 2 000 lei, 1 000 lei și altele, precum și cîștiguri în autoturisme de diferite mărci și capacități, Renault 10 Major, Moskvici 408, Wartburg 312/1, Fiat 850, Wartburg Lux, Trabant 601 — precum și diferite obiecte ca: televizoare, aparate radio ș.a. Autoturismele și celelalte premii în bani sau obiecte se eliberează imediat la prezentarea lozului.

Oriunde vă aflați, jucați la LOZ IN PLIC.

Reînnoiți-vă

abonamentele

la revista ALBINA

Fabrica de PĂLĂRII
TIMIȘOARA

produce:

o gamă bogată de pălării pentru bărbați, femei și adolescenți, confecționate din păr de iepure, lînă și pai. Cereți la toate magazinele de specialitate pălăriile cu marca „PALTIM” de calitate superioară și durabile.

DESCURCĂREȚUL

Orî ce s-ar spune Nicolae Asavei e un om descurcăreț. Cum a ajuns el șel de echipă la G.A.S. Cogealac, nu se știe. Dar a ajuns! Și nu numai atât. A reușit să se bage și pe sub pielea mai marilor săi. Numai ce-i auzeci:

— Asta-i o treabă a dracului, grea. Să-l punem pe Asavei că se descurcă el.

Tot așa cînd s-a pus problema recrutării unor brațe de muncă pentru perioada de vîrf. S-au gîndit imediat la Asavei.

— Pe el să-l trimitem că tare-i descurcăreț. O să ne aducă oameni numai unu' și unu'.

Și l-au chemat pe Asavei:

— Îți încredințăm o sarcină de cinste.

— Păi cred că așa fi și omul cel mai indicat. Ar putea să dea relații despre mine mulți oameni. Eu am cunoștințe în toată țara că sînt om umblat.

— Ce să mai luăm relații, că doar ne pricepem noi. Ești omul nostru. E tocmai ce ne trebuie — un om umblat, cu cunoștințe prin toată țara.

Și l-au înarmat pe Asavei cu cîteva miștoare în numerar și cu foie de drum și l-au trimis în lume.

— Numai că, vezi, e o treabă urgentă. Sîntem în prag de campanie...

— Păi eu sînt mereu în campanie. Nici-o grijă, am și dispărut.

— Nu se întoarce el fără oameni, că doar nu-l degeaba bătat descurcăreț, spuneau cei rămași în așteptare.

Și nu s-au înșelat. Nu s-a întors fără oameni. Nu s-a întors deloc. Nici el, nici bănușii și nici foile de drum. Pentru că un lucru nu se știa la G.A.S. Cogealac. Asavei nu era numai descurcăreț ci și superstițios. Nu s-a întors omul din drum ca să nu-l meargă rău.

Nu s-a întors el dar l-au întors organele de miliție. Și așa au aflat mai marii lui Asavei că descurcărețul lor se mai încurcase pînă atunci de unsprezece ori. Pentru delapidare, pentru abuz de încredere, pentru înșelăciune, pentru speculă...

Lui Nicolae Asavei l s-au asigurat patru ani de „liniște”. Dar conducerea G.A.S. Cogealac ar trebui să fie în continuare neliniștită. De ce face risipă de încredere și de bani ai statului pe care îi dă pe mina oricui? Poate că n-ar strica să închidă gura, să nu care cumva să... le intre vreo muscă!

ANDREI CROITORU

ce știe animalul

Dacă v-aș spune că înțeleg graiul animalelor, nu m-ați crede. Dar ca să vă conving, o să vă mărturisesc că atunci cînd m-am deplasat în comuna Pecineaga aveam cu mine un dicționar. Așa se face că am putut să stenografiez și să vă redau discuția la care am asistat.

— Săptămîna trecută, — se plîngea un porc — nu mă simțeam tocmai în apele mele.

— De ce? Nu aveau destul noroi? — îl întrerupsese berbecul.

— Știi că tu ești meșter la împuns, dar nu asta era motivul. Mă cam durea o costiță. Dușmanii mei o și vedeau afumată. Mi-am luat inima-n dinți...

— Dar cu paiul ce-ai făcut?

— Iar începi? Și cum vă spuneam m-am dus la dispensarul nostru. Veterinarul Ion Legrade m-a consultat, mi-a făcut o injecție intraosînzeană și a zis că-i gata. Dar eu mi-am băgat rîitul în registru. Și cum nu aveam ochelari de cal am văzut că la rubrica mea a trecut un pomelnic întreg de medicamente.

— Pînă și eu care am ochelari, ripostă calul, tot am observat același lucru cînd m-a consultat veterinarul.

— Eu mi-am scrîntit un picior. M-am dus la veterinar, s-a uitat la mine, a început să mă pipăie și...

— Dacă ești vacă și te lași! Oi fi eu bou, dar oare toți care intră în dispensarul veterinar îmi sînt neamuri? Cum de n-a observat nimeni că, în loc să ne trateze pe noi cum trebuie, își tratează buzunarul? Cică ne-a dat nouă medicamente și de fapt el le vinde pe sub copită.

— Nu, că la oameni se spune mîna...

— Eu mă cam be... mă cam be... mă cam bălăbii. Dar vreau să vă spu... să vă spun c-ar trebui leg... leg... Legrade asta să-și vadă de treabă.

Ajuns la acest moment, o rafală puternică de vînt mi-a smuls dicționarul din mîna. Din această cauză n-am ajuns să pun punctul final. Dar poate că se găsește cineva care să-l pună.

VLADIMIR PANĂ

Salturi periculoase

La U.R.C.A.P. Negru Vodă, de problema construcțiilor se ocupă un tehnician agronom.

Impovărat de formele-mi obeze,
De-aș încerca să-mi risipesc urîtul
Făcînd mortale salturi la trapeze
Puteți fi siguri că mi-aș frînge gîtul.

N-am nici antrenament, nici pregătire
Cu golul și văzduhul să mă-ncaer.
Periculoasă indeletnicire
Au campionii tumbelor prin aer!

Deci dacă, mi-ar impune poate-un șef
Să sar rotit cu trupul prin înalțuri
I-aș spune ferm: „scuzați-mă, n-am chef
Să-mi rup trei coaste în astfel de salturi”.

Dar cînd m-a pus să fac arhitectură
Și să-nlocuiesc adesea cite-un plan
De grajd de animale, sau de șură
Deși sînt agronom, tehnician,

Specialist în griu, orz și secară
Dar nu și-n calcule de temelie
La care mă pricep, cum bunăoară
Pricepe Azorică geometrie,

Nu m-am opus, ba chiar am acceptat
Să mă descurc cum pot și să lucrez
Neobservînd că-n fond m-am angajat
Să fac o săritură la trapez.

De data asta însă, căzătura
Și trista prăbușire la pămînt
N-am suferit-o eu, ei numai șura
Și grajdul dărimat la primul vînt.

MORALĂ

Cînd șeful cite-odată te socoate
Descurcăreț și priceput în toate
Crezînd că totdeauna ești în temă
În orice domeniu și problemă
Și îți trasează sarcină să-ncepi
Lucrări, pe care nu prea le pricepi,
Decît să-noți în ceața lor difuză
Mai bine ai curajul și refuză.

MIRCEA PAVELESCU

La Niculișel, echipa de oină folosește echipamentul pe-acasă, uzîndu-l.

— Trebuia să aduci acasă și bătacul!

desene de T. PAUL

UN NOU TIP DE MOBILA

În casa lui Isar Ismail din comuna Dobromiru din Vale, se află un nou model de garnitură de mobilă cu o linie foarte elegantă, confecționată din materiale inedite. Interesant este faptul că s-au încercat soluții tehnice noi. Ocolindu-se căile cunoscute de mult, această garnitură nu este confecționată nici din plăci aglomerate, nici din polistiren și nici măcar din tradiționalul lemn. Astfel, șifonierul cu trei uși este făcut din conserve, masa din salam, patul din brînză iar scaunele din spirtoase.

Această performanță a reușit-o Isar Ismail folosind materie primă de la cooperativa de consum al cărui gestionar era. Toate produsele care dispăreau fără acoperire de la cooperativă erau transformate în mobilă și apăreau în casa sa.

Un asemenea tip de mobilă — ca să nu începă să miroasă — trebuie ținut la răcoare. Dar cum asta nu se poate, i s-a asigurat un loc la răcoare ingenuității ei autor.

ADRESE DEZUMFLATE

Tribunalul raional Tulcea avea nevoie de o dovadă a veniturilor lui Petre Coicef, cooperator din comuna Nufărul, pentru a putea stabili pensia alimentară pe care acesta urma să o plătească.

Prin adresa nr. 1275 din 15 noiembrie 1966, C.A.P. „Ogorul Nou” din Nufărul arată cîte zile-muncă a efectuat Coicef și că valoarea unei zile muncă este de 29,65 lei. Scris negru pe alb. Dar tot negru pe alb a fost bătută la mașină și adresa nr. 95 din 3 februarie 1967 care îi servea pentru recurs. De astă dată, cooperativa agricolă certifică cum că valoarea unei zile-muncă pe anul trecut a fost de 19,25 lei.

Observînd neconcordanța, Tribunalul regional cere o nouă confirmare. După o vreme a sosit și aceasta. Prin adresa nr. 249 se arată că valoarea unei zile-muncă este de 16,90 lei.

Și aceasta era realitatea. În sfîrșit adevărul a ieșit la lumină. Dar de ce le-a trebuit celor de la C.A.P. atîta timp ca să-l spună? Oare au vrut să se laude sau numai să incurce treburile?